<u>ప్రచురణార్హమైన</u>

భారతదేశ సర్వోన్నత న్యాయస్థానము

సివిల్ అప్పిలేట్ అధికార పరిధి

ప్రత్యేక సెలవు పిటిషన్ (సి) నం.678 / 2021

ఇంతియాజ్ అహ్మద్ మల్లా .... వాది

వర్సెస్

జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ రాష్ట్రం మరియు ఇతరులు .... ప్రతివాదులు

తీర్పు

బేలా ఎం. త్రివేది, న్యాయమూర్తి

1. LPASW నెం.71/2018లో శ్రీనగర్‌లోని జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ హైకోర్టు తేది.09.08.2019న జారీ చేసిన తీర్పు మరియు ఉత్తర్వుకు వ్యతిరేకంగా తక్షణ స్పెషల్ లీవ్ పిటిషన్ నిర్దేశించబడింది, పిటిషనర్–అప్పీలుదారు ద్వారా దాఖలు చేయబడిన అప్పీల్‌ను హైకోర్టు కొట్టివేసింది మరియు 14.05.2018 తేదీన SWP నెం.1766/2017ను కొట్టివేస్తూ సింగిల్ బెంచ్ జారీ చేసిన ఉత్తర్వును ధృవీకరించడం జరిగింది.

2. క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే , జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ ఎగ్జిక్యూటివ్ పోలీస్ కానిస్టేబుల్ పోస్టుల కోసం 2008–2009లో నిర్వహించిన ఎంపిక ప్రక్రియలో పిటిషనర్ విజయవంతంగా పాల్గొన్నారని మరియు అతనికి 20.08.2009 తేదీన నియామక లేఖ జారీ చేయబడింది. ఆ తర్వాత పిటిషనర్‌ను తొమ్మిది నెలల BRTC కోర్సు కోసం మణిగాంలోని పోలీస్ ట్రైనింగ్ స్కూల్‌కు ప్రతినిధిగా పంపారు. పిటిషనర్‌తో సహా కొత్తగా నియమితులైన పది మంది కానిస్టేబుళ్ల సెర్చ్ స్లిప్పులను డైరెక్టర్ , ఫింగర్ ప్రింట్ బ్యూరో (CPPB) మరియు NCRB ఈస్ట్, న్యూఢిల్లీకి రికార్డ్ మరియు రిఫరెన్స్ ప్రయోజనం కోసం పంపినట్లు తెలుస్తోంది మరియు దీనికి ప్రతిస్పందనగా, రణబీర్

శిక్షాస్మృతి (RPC) సెక్షన్ 379 మరియు ఫారెస్ట్ యాక్ట్ సెక్షన్ 6 కింద క్రాల్‌గుండ్‌లోని పోలీస్ స్టేషన్‌లో నమోదైన ఎఫ్ఐఆర్ నం. 52/2007 కేసులో పిటిషనర్ ప్రమేయం ఉందని , పైన చెప్పిన బ్యూరో 07.12.2009 తేదీతో కూడిన లేఖను అందించింది . ఈ కేసు హంద్వారాలోని చీఫ్ జ్యుడీషియల్ మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో పెండింగ్‌లో ఉందని పేర్కొంది. పిటిషనర్ ఎంపిక రద్దు కోసం పోలీస్ డిస్ట్రిక్ట్ హెడ్‌క్వార్టర్ , హంద్వారా ద్వారా డిప్యూటి ఇన్‌స్పెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్(DIGP), NKR, బారాముల్లాతో ఈ విషయం తీసుకోబడింది. విచారణ సమయంలో, కొన్ని ఆరోపణల ద్వారా పిటిషనర్ కు ఛార్జిషీట్ ఇవ్వబడింది. పేర్కొన్న క్రిమినల్ కేసులో , పిటిషనర్ అరెస్టు చేసిన నాలుగు రోజుల తర్వాత బెయిల్‌పై విడుదలయ్యారని , అందువల్ల క్రిమినల్ కేసులో అతని ప్రమేయం గురించి పిటిషనర్‌కు బాగా తెలుసు మరియు అతను చెప్పిన సమాచారాన్ని అతను స్పృహతో దాచిపెట్టాడని ఆరోపించారు. పోలీసు వెరిఫికేషన్ సమయంలో క్లీన్ చిట్ పొందడానికి పిటిషనర్ తన నివాసాన్ని పక్రిబాల్‌కు బదులుగా గుండ్‌చోబోత్రా గ్రామంలో చూపించినట్లు కూడా విచారణలోతేలింది. ఈ పరిస్థితులలో, పిటిషనర్ యొక్క 20.08.2009 నాటి నియామక ఉత్తర్వును 01.03.2010 నాటి ఉత్తర్వు ద్వారా రద్దు చేయబడింది.

3. పిటిషనర్ హైకోర్టులో రిట్ పిటిషన్ SWP నెం. 2616/2011ను దాఖలు చేయడం ద్వారా తన నియామకాన్ని రద్దు చేస్తూ పేర్కొన్న ఆదేశాన్ని సవాలు చేశారు. ఈలోగా , 26.04.2011 నాటి తీర్పు ప్రకారం హంద్వారాలోని చీఫ్ జ్యుడీషియల్ మేజిస్ట్రేట్ కోర్టు ద్వారా పిటిషనర్‌ను క్రిమినల్ కేసులో విచారించారు మరియు నిర్దోషిగా ప్రకటించారు. 01.03.2010 నాటి ఆక్షేపిత ఉత్తర్వును హైకోర్టు కొట్టివేసిన , 18.05.2016 నాటి ఉత్తర్వు ప్రకారం ఈ పిటిషన్‌ను పరిష్కరించాల్సి వచ్చింది. పిటిషనర్‌గా ఉన్న ఇతర వ్యక్తులకు సంబంధించి 27.02.2012 నాటి సమాచారాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని తదుపరి చర్య తీసుకోవాలని సంబంధిత ప్రతివాదికి సూచించబడింది. పునఃపరిశీలనపై, జమ్మూ & కాశ్మీర్‌లోని డైరెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్ , శ్రీనగర్, 31.07.2017 నాటి ఉత్తర్వులను జారీ చేశారు. క్రమశిక్షణ కలిగిన దళంలో కానిస్టేబుల్ అనే పదవికి, ఆయన అనర్హుడని గుర్తించారు.

4. 31.07.2017 నాటి ఆ ఉత్తర్వుతో బాధపడుతూ , పిటిషనర్ రిట్ పిటిషన్ SWP నెం. 1766/2017ను పర్యవసాన ప్రయోజనాలతో పునరుద్ధరించాలని కోరుతూ దాఖలు చేశారు. 14.05.2018 నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు ప్రకారం సింగిల్ బెంచ్ ద్వారా రిట్ పిటిషన్

కొట్టివేయబడింది, దీని ద్వారా సింగిల్ బెంచ్, కేంద్రపాలిత ప్రాంతం, చండీగఢ్ **అడ్మినిస్ట్రేషన్ మరియు ఇతరులు vs. ప్రదీప్ కుమార్ మరియు మరొకరు (2018) 1 యస్ సి సి 797**నిర్ణయంపై ఆధారపడి డైరెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్ తీసుకున్న నిర్ణయం అత్యున్నతమైనదని పేర్కొంది. పోలీసు శాఖ యొక్క ఉన్నత శ్రేణిలో ఉన్న అధికారి , వీటిని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి , పోలీసు దళంలో చేరడానికి పిటిషనర్ యొక్క అనుకూలత సాధ్యం కాలేదు అనేది ప్రశ్నార్థకంగా మారింది. అందువల్ల బాధిత పిటిషనర్ ఎల్‌పిఎ దాఖలు చేశారు, దీనిని ధర్మాసనం ఆక్షేపిత ఉత్తర్వుతో కొట్టివేసింది.

5. ఈ విషయాన్ని పార్టీల తరపు న న్యాయవాదులు సుదీర్ఘంగా వాదించినప్పటికీ , పిటిషనర్ రికార్డును పరిశీలించిన తర్వాత జమ్మూ & కాశ్మీర్, శ్రీనగర్‌లోని డైరెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్ , ఈ కోర్టు ముందు పరిశీలనకు వచ్చే ఖచ్చితమైన ప్రశ్న. పిటిషనర్ అతని నేర నేపథ్యం దృష్ట్యా పోలీసు శాఖలో పదవిని నిర్వర్తించడానికి తగిన వ్యక్తి కాదని నిర్ధారణకు వచ్చారు , క్రిమినల్ కేసులో నిర్దోషిగా విడుదలైన తర్వాత పిటిషనర్‌ను తిరిగి నియమించవలసి ఉంటుంది.

6. పిటిషనర్‌కు వ్యతిరేకంగా సాగిన క్రిమినల్ విచారణలో, విచారణ అధికారిని విచారించడంలో ప్రాసిక్యూషన్ విఫలమైందని మరియు అతనిపై మోపబడిన అభియోగాలను తీసుకురావడంలో కూడా విఫలమైందని, అందువల్ల అతనిని నిర్దోషిగా ప్రకటించాలని పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది సమర్పించాలని కోరింది. పేర్కొన్న కేసులో గౌరవప్రదమైన నిర్దోషిగా పరిగణించాల్సిన అవసరంఉంది. పిటిషనర్‌కు క్రిమినల్ నేపథ్యం ఉందని సమర్థ మైన క్రిమినల్ కోర్టు ద్వారా అతన్ని నిర్దోషిగా విడుదల చేసినందున , ప్రతివాదులకు అందుబాటులో లేకపోవటంవలన ఆ ప్రాతిపదికను , అతను ఇంకా సమర్పించాడు .

7. పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది సమర్పించిన సమర్పణను అభినందించడానికి , పిటిషనర్ నిర్దోషిగా ప్రకటించబడిన హంద్వారాలోని చీఫ్ జ్యుడీషియల్ మేజిస్ట్రేట్ కోర్టు 26.04.2011 నాటి తీర్పులోని సంబంధిత భాగాన్ని పునరుత్పత్తి చేయడం సంబంధితంగా ఉంటుంది. దీనిద్వారా తనపై మోపిన అభియోగాలనుంచి పిటిషనరును నిర్దోషిగా ప్రకటించింది.

> *"I.O. ఉత్పత్తి చేయబడలేదు మరియు పరిశీలించబడలేదు , ఇది ప్రాసిక్యూషన్ కేసులో చట్టపరమైన బలహీనత, ఎందుకంటే మెటీరియల్ వైరుధ్యాలకు సమాధానం ఇవ్వలేదు లేదా సైట్ ప్లాన్ నిరూపించబడలేదు. ఇంకా, కలప స్వాధీనం సాక్షులచే*

నిరూపించబడలేదు. నిందితులు అడవిలో దొంగతనానికి పాల్పడ్డారని , నిందితుల వద్ద విల్లో చెట్లు ఉన్నాయని సాక్షులు ఎవరూ నిలదీయలేదు. పరస్పర విరుద్ధమైన సాక్ష్యాధారాల ఆధారంగా నిందితులను దోషిగా నిర్ధారించలేము , ఎందుకంటే అనుమానం యొక్క ప్రయోజనం నిందితుడికి వెళుతుంది. నిందితులకు వ్యతిరేకంగా సెక్షన్ 379 RPC, 6 F. చట్టంలోని అంశాలను నెరవేర్చడంలో ప్రాసిక్యూషన్ ఘోరంగా విఫలమైంది. కాబట్టి, ప్రాసిక్యూషన్ కేసు విఫలమవుతుంది. చలాన్ కొట్టివేయబడింది. సెక్షన్ 379 RPC 6 F. చట్టం ప్రకారం నేరారోపణకు సంబంధించిన ఆరోపణల నుండి నిందితులు విముక్తి పొందారు. నిందితులు బెయిల్‌పై ఉన్నారు. వారి బెయిల్ బాండ్లు మరియు వ్యక్తిగత బాండ్లు విడుదలయ్యాయి. జప్తు ప్రక్రియను అటవీ శాఖ ప్రారంభించినందున , కలపను పారవేసారు. గడువు పూర్తయిన తర్వాత చలాన్‌ను రికార్డులకు పంపాలి.

8. క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్‌లో "గౌరవనీయమైన నిర్దోషి" అనే పదబంధాన్ని ఎక్కడా నిర్వచించనందున , పిటిషనర్ విచారించిన క్రిమినల్ కేసులో ఆమోదించబడిన పైన పేర్కొన్న ఉత్తర్వు నుండి ఉద్భవించినందున , విచారణ అధికారిని ప్రాసిక్యూషన్ పరిశీలించనందున , రికార్డులో వచ్చిన పరస్పర విరుద్ధమైన సాక్ష్యాధారాల దృష్ట్యా వచ్చిన సందేహం పిటిషనర్‌కు ప్రయోజనం కల్పించబడింది.

9. **కమీషనర్ ఆఫ్ పోలీస్ , న్యూఢిల్లీ మరియు ఇతరులు వర్సెస్ వి. మెహర్ సింగ్** (2013) 7 యస్ సి సి 685 కేసులో ప్రమేయం ఉన్న ఇలాంటి సమస్యలపై ఈ కోర్టు ఈ క్రింది విధంగా గమనించబడింది:

> *"25. "గౌరవనీయమైన నిర్దోషి" అనే వ్యక్తీకరణను పరిగణించింది. ఈ కోర్టులో యస్.సముతీరామ్ [ఇన్‌స్పెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్ v. S. సముద్రమ్, (2013) 1 SCC 598 : (2013) 1 SCC (Cri) 566 : (2013) 1 SCC (L&S) 229] . ఆ సందర్భంలో ఈ కోర్టు ఒక పోలీసు అధికారిపై క్రమశిక్షణా చర్యలు ప్రారంభించిన పరిస్థితికి సంబంధించినది. అతనిపై సెక్షన్ 509 కింద క్రిమినల్ కేసు పెండింగ్‌లో ఉంది IPC మరియు ఈవ్-టీజింగ్ చట్టంలోని సెక్షన్ 4 కింద. కీలక సాక్షులను విచారించనందున ఆ కేసులో ఆయన నిర్దోషిగా*

విడుదలయ్యారు. క్రిమినల్ కేసు నిర్వహణలో తీవ్ర లోపం ఏర్పడింది. ఇద్దరు సాక్షులు విరోధంగా మారారు. RBI వర్సెస్ భూపాల్ సింగ్ పంచాల్ [(1994) 1 SCC 541 : 1994 SCC (L&S) 594 : (1994) 26 ATC 619], ఈ కోర్టు తీర్పును ప్రస్తావిస్తూ , కొంత సారూప్యమైన వాస్తవ పరిస్థితిలో, ఈ కోర్టు బ్యాంక్ చర్యను సమర్థించింది. క్రిమినల్ కేసులో అతనికి అనుమానం యొక్క ప్రయోజనాన్ని అందించడం ద్వారా నిర్దోషిగా ప్రకటించబడిన కారణంగా సేవలో ఉన్న ఉద్యోగిని తిరిగి చేర్చుకోవడానికి నిరాకరించడం మరియు , కాబట్టి, ఇది గౌరవప్రదమైన నిర్దోషి కాదు , శాఖపరమైన ప్రక్రియ లో విధించిన శిక్షను రద్దు చేయడంలో హైకోర్టు సమర్థించబడదని ఈ కోర్టు పేర్కొంది. "గౌరవప్రదమైన నిర్దోషి", "నింద నుండి విముక్తి" మరియు "పూర్తిగా నిర్దోషి" అనే వ్యక్తీకరణలు తెలియవని ఈ కోర్టు పేర్కొంది. క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ లేదా పీనల్ కోడ్ . అవి న్యాయపరమైన ప్రకటనల ద్వారా రూపొందించబడ్డాయి. "గౌరవపూర్వకంగా నిర్దోషి" అనే వ్యక్తీకరణకు అర్థం ఏమిటో నిర్వచించడం కష్టం. ప్రాసిక్యూషన్ కేసును పూర్తిగా పరిశీలించిన తర్వాత నిందితుడిని నిర్దోషిగా విడుదల చేసి , నిందితులపై మోపిన అభియోగాలను రుజువు చేయడంలో ప్రాసిక్యూషన్ ఘోరంగా విఫలమైనప్పుడు , నిందితుడు గౌరవప్రదంగా నిర్దోషిగా విడుదలయ్యాడని చెప్పవచ్చని ఈ కోర్టు పేర్కొంది.

26. పై విషయాల దృష్ట్యా , తీవ్రమైన దుష్ప్రవర్తన లేదా విధి నిర్వహణలో నిర్లక్ష్యం వహించిన వ్యక్తులు లేదా తీవ్రమైన నైతిక ఉల్లంఘనలకు పాల్పడిన వ్యక్తులను డిపార్ట్ మెంట్ నుండి దూరంగా ఉంచడమే శాఖపరమైన ప్రొసీడింగ్స్ యొక్క ఉద్దేశ్యం కాబట్టి , అవసరమైతే , అవి శాఖను కలుషితం చేస్తాయని తేలితే , ఖచ్చితంగా పై సూత్రాలు పోలీసు శాఖలో ఒక వ్యక్తి ప్రవేశించే సమయంలో మరింత శక్తివంతంగా వర్తిస్తాయని మేము అభిప్రాయపడుతున్నాము , అంటే నియామకపు సమయంలో అని. నైతిక విలువలకు భంగం కలిగించే తీవ్రమైన కేసు నమోదైన వ్యక్తిని సాంకేతిక కారణాలతో నిర్దోషిగా ప్రకటించినా లేదా అభియోగంనుండి విముక్తి పొందిన మరియు నిర్దోషిగా ప్రకటించడం గౌరవప్రదం కాదని స్క్రీనింగ్ కమిటీ నిర్ధారిస్తే , అతని అభ్యర్థిత్వాన్ని రద్దు చేసే అధికారం స్క్రీనింగ్ కమిటీకి ఉంటుంది. క్రమశిక్షణ దళంలో వ్యక్తులను

నియమించేటపుడు కఠినమైన నిబంధనలు వర్తింపజేయాలి , ఎందుకంటే , ఇందులో ప్రజాప్రయోజనాలు ఇమిడి ఉంటాయి.

10. స్క్రీనింగ్ కమిటీ నిర్ణయం దురుద్దేశంతో లేదా బాహ్య పరిగణనలతో వ్యవహరించకపోతే దానిని ప్రశ్నించలేమని అందులో గమనించబడింది.

"35. పోలీసు దళం క్రమశిక్షణ కలిగిన దళం. ఇది సమాజంలో శాంతిభద్రతలు మరియు శాంతిభద్రతలను కాపాడే గొప్ప బాధ్యతను భుజాలకెత్తుకుంటుంది. ప్రజలు దానిపై గొప్ప విశ్వాసం మరియు విశ్వాసాన్ని కలిగి ఉన్నారు. అది ఆ విశ్వాసానికి తగినదిగా ఉండాలి. పోలీస్ ఫోర్స్ లో చేరాలనుకునే అభ్యర్థి తప్పనిసరిగా అత్యంత నిజాయితీ గల వ్యక్తి అయి ఉండాలి. అతను తప్పుపట్టలేని పాత్ర మరియు సమగ్రతను కలిగి ఉండాలి. నేర పూర్వ చరిత్ర కలిగిన వ్యక్తి ఈ వర్గంలో సరిపోడు. క్రిమినల్ కేసులో నిర్దోషిగా విడుదలైనప్పటికీ, అతను నేరాలకు ప్రాణం పోసే అవకాశం కూడా పోలీసు దళం యొక్క క్రమశిక్షణకు ముప్పు కలిగించే అవకాశం ఉన్నందున ఈ కేసులో అతను పూర్తిగా నిర్దోషి అయ్యాడా లేదా అని నిర్ధారించడానికి నిర్దోషి లేదా డిశ్చార్జ్ ఆర్డర్ పరిశీలించవలసి ఉంటుంది. కాబట్టి స్టాండింగ్ ఆర్డర్ , ఈ విషయాలలో నిర్ణయాలు తీసుకునే బాధ్యతను స్క్రీనింగ్ కమిటీకి అప్పగించింది. స్క్రీనింగ్ కమిటీ నిర్ణయమే దురుద్దేశంతో తప్ప, అంతిమంగా తీసుకోవాలి. ఇటీవలి కాలంలో పోలీసు యంత్రాంగం ప్రతిష్ట మసకబారుతోంది. పోలీసుసిబ్బందిఉదాహరణలు అధికారాన్ని దుర్వినియోగం చేయడం ద్వారా దారితప్పిన రీతిలో ప్రవర్తించడం ప్రజా స్వామ్యంలో మ రింత ఆందోళన కలిగించే అంశం, దానివల్ల పోలీసు యంత్రాంగం పరువు పోయింది , అటువంటి పరిస్థితిలో , విశ్వసనీయతను దెబ్బతీసే అవకాశం ఉన్న వ్యక్తులు పోలీసు శాఖలోకి ప్రవేశించకుండా ఉండేలా ఢిల్లీ పోలీసులు రూపొందించిన స్క్రీనింగ్ కమిటీ వంటి యంత్రాంగం యొక్క ప్రాముఖ్యత మరియు సమర్థతను మేము పలుచన చేయడం ఇష్టం లేదు. అదే సమయంలో, స్క్రీనింగ్ కమిటీ తనపై ఉంచిన విశ్వాసం యొక్క ప్రాముఖ్యతకు సజీవంగా ఉండాలి మరియు అభ్యర్థులందరితో సమానంగా వ్యవహరించాలి.

36. స్క్రీనింగ్ కమిటీ కార్యకలాపాలు ఏకపక్షంగా , మార్గనిర్దేశం చేయనివి మరియు అపరిమితమైనవిగా దాడి చేయబడ్డాయి. కానీ, ఇప్పుడున్న కేసుల్లో దీనికి ఎలాంటి ఆధారాలు కనిపించడం లేదు. అయినప్పటికీ, తీవ్రమైన నేరాలకు పాల్పడిన వ్యక్తులను స్క్రీనింగ్ కమిటీ

నియామకం కోసం సిఫార్సు చేసిన కొన్ని సందర్భాలు ఎత్తి చూపబడ్డాయి. అటువంటి సందర్భాలలో భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 14 లో పొందుపరచబడిన సమానత్వ సిద్ధాంతం ఆకర్షితులయ్యేది కాదు. ఈ సిద్ధాంతం ప్రతికూల సమానత్వాన్ని ఊహించదు (పుల్జిత్ కౌర్ [పుల్జిత్ కౌర్ v. పంజాబ్ రాష్ట్రం ., (2010) 11 SCC 455]). ఇది చట్టవిరుద్ధం లేదా మోసాన్ని శాశ్వతం చేయడానికి ఉద్దేశించబడలేదు ఎందుకంటే ఇది సానుకూల భావనను కలిగి ఉంటుంది. అనుమానాస్పద నేపథ్యం ఉన్న వ్యక్తులు పోలీసుశాఖలోకి ప్రవేశించకుండా ఉండేలా సమగ్ర పాలసీని అమలు చేసేందుకు ఏర్పాటైన స్క్రీనింగ్ కమిటీ , పాలసీ నుంచి తప్పుకుని , మినహాయింపు ఇచ్చి , అవాంఛనీయ వ్యక్తుల ప్రవేశానికి అనుమతిస్తే , అది నిస్సందేహంగా నేరం. పోలీసు బలగానికి తీవ్ర అపచారం కలిగించే చర్య కానీ ప్రతివాదులు అటువంటి కేసులపై ఆధారపడేలా అనుమతించడం ద్వారా ఆ చట్టవిరుద్ధతను కొనసాగించడాన్ని మేము అనుమతించలేము. స్క్రీనింగ్ కమిటీ ఏదైనా సందర్భంలో పోలీసు బలగాల ప్రయోజనాలకు భంగం కలిగించిందా లేదా అని పరిశీలించి , అలా చేసినట్లు గుర్తిస్తే పరిష్కార చర్యలు చేపట్టడం ఢిల్లీలోని పోలీస్ కమిషనర్‌కి ఉంది. ప్రజా ప్రయోజనాలు ఈ ఆరోపణను అత్యున్నత స్థాయిలో లోతుగా పరిశీలించాలని కోరుతున్నాయి. బహుశా, ఈ విధానం నుండి ఇటువంటి వ్యత్యాసాలు పోలీసుల మితిమీరిన పెరుగుదలకు కారణం కావచ్చు. పోలీసు కమిషనర్ , ఢిల్లీ ఈ విషయాన్ని పరిశీలిస్తారని మరియు ఆరోపణలలోసారాంశంఉంటే, స్టాండింగ్ ఆర్డర్‌లో పొందుపరచబడిన విధానాన్ని ఖచ్చితంగా అమలు చేయడానికి అవసరమైన చర్యలు తీసుకోవాలని మేము ఆశిస్తున్నాము.

11. "గౌరవనీయమైన నిర్దోషి" అనే వ్యక్తీకరణ ఇతర కేసులలో కూడా పరిశీలనకు వచ్చింది , అవి **మేనేజ్మెంట్ ఆఫ్ రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా , న్యూఢిల్లీ Vs. భూపాల్ సింగ్ పంచాల్ (1994) 1 యస్ సి సి 541 మరియు R.P. కపూర్ Vs. యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు మరొకరు ఏ ఐ ఆర్ 1964 యస్ సి 787** కేసులో మరో విధంగా చెప్పిన ప్రకారం, కేవలం నిర్దోషిగా విడుదల చేయడం వల్ల సేవలో పునరుద్ధరణకు ఉద్యోగికి అర్హత ఉండదు. నిర్దోషిగా గౌరవప్రదమైనది గా ప్రకటించబడినది అలాగే, "గౌరవనీయమైన నిర్దోషి" , "నిందల నుండి విముక్తి" , "పూర్తిగా నిర్దోషి" అనే వ్యక్తీకరణలు క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ లేదా శిక్షాస్మృతి కోడ్‌కు తెలియవు మరియు "గౌరవప్రదమైన నిర్దోషి" అనే వ్యక్తీకరణల అర్థం ఏమిటో ఖచ్చితంగా నిర్వచించడం కష్టం.

12. ప్రదీప్ కుమార్ కేసులో (పైన పేర్కొన్న) కూడా ఒక వ్యక్తి నిర్దోషిగా విడుదల చేయబడితే , అతను తప్పుగా ప్రమేయం ఉన్నాడని లేదా అతనికి నేర పూర్వ చరిత్ర లేదని స్పష్టంగా ఊహించలేమని పునరుద్ఘాటించారు. ఇందులో చేసిన ఖచ్చితమైన పరిశీలనలు ఇక్కడ తిరిగి ఉత్పత్తి చేయబడ్డాయి:

> *"10. క్రిమినల్ కేసులో నిర్దోషిగా విడుదల కావడం అనేది సంబంధిత పోస్టులోని అభ్యర్థుల అనుకూలతను నిర్ధారించడం కాదు. ఒక వ్యక్తి నిర్దోషిగా విడుదల చేయబడితే లేదా విడుదల చేయబడితే , అతను తప్పుడు ప్రమేయం ఉన్నాడని లేదా అతనికి నేర పూర్వ చరిత్ర లేదని ఎల్లప్పుడూ ఊహించలేము. ఇది గౌరవప్రదమైన నిర్దోషిగా మినహాయిస్తే , అభ్యర్థి కేసు యొక్క ప్రయోజనాన్ని క్లెయిమ్ చేయలేరు. గౌరవప్రదమైన నిర్దోషిగా ప్రకటించడం అంటే , ఇన్‌స్పెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్ v. S. సముద్రమ్ [ఇన్‌స్పెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్ వర్సెస్ సముద్రమ్, (2013) 1 SCC 598 : (2013) 1 SCC (Cri) 566 : (2013) 1 SCC (L&S) 229], దీనిలో ఈ కోర్టు ఈ క్రింది విధంగా ఉంచింది: (SCC పేజి 609, పేరా 24)*
>
> > *"24. ఆర్‌బిఐ వర్సెస్ భూపాల్ సింగ్ పంచాల్ [RBI v. భోపాల్ సింగ్ పంచాల్, (1994) 1 SCC 541 : 1994 SCC (L&S) 594]లో "గౌరవనీయమైన నిర్దోషి" అనే వ్యక్తీకరణ యొక్క అర్థం ఈ కోర్టు ముందు పరిశీలనకు వచ్చింది. ఆ సందర్భంలో , క్రమశిక్షణా చర్యలపై క్రిమినల్ కోర్టు గౌరవప్రదమైన నిర్దోషిగా వ్యవహరించే నిబంధన 46(4) ప్రభావాన్ని ఈ కోర్టు పరిగణించింది. ఆ సందర్భంలో, కేవలం నిర్దోషిగా ప్రకటించడం వల్ల ఉద్యోగి తిరిగి సర్వీసులో చేర్చుకునే అర్హత లేదని , నిర్దోషిగా విడుదల చేయడం గౌరవప్రదమైనదని ఈ కోర్టు పేర్కొంది. "గౌరవప్రదమైన నిర్దోషి" , "నింద నుండి విముక్తి" , "పూర్తిగా నిర్దోషి" అనే వ్యక్తీకరణలు ఎవరికి తెలియవు.క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ లేదా శిక్షాస్మృతి , ఇది న్యాయపరమైన ప్రకటనల ద్వారా రూపొందించబడింది. "గౌరవపూర్వకంగా నిర్దోషి" అనే వ్యక్తీకరణకు అర్థం ఏమిటో ఖచ్చితంగా నిర్వచించడం కష్టం. ప్రాసిక్యూషన్ సాక్ష్యాలను పూర్తిగా పరిశీలించిన తర్వాత మరియు నిందితుడిపై మోపబడిన అభియోగాలను రుజువు చేయడంలో ప్రాసిక్యూషన్ ఘోరంగా విఫలమైందని నిందితుడు నిర్దోషిగా ప్రకటించబడినప్పుడు, నిందితుడు గౌరవప్రదంగా నిర్దోషిగా విడుదలయ్యాడని చెప్పవచ్చు."*

11.------

12.------

13. ఒక క్రిమినల్ కేసులో నిర్దోషిగా విడుదల కావడం వలన ఆ పదవికి నియామకం కోసం అతనికి స్వయంచాలకంగా అర్హత ఉండదు. అయినప్పటికీ, యజమాని పూర్వాపరాలను పరిగణలోకి తీసుకోవడానికి మరియు అతను పదవికి నియామకానికి తగినవాడో లేదో పరిశీలించడానికి తెరవబడి ఉంటుంది. మెహర్ సింగ్‌లోని ఈ కోర్టు పరిశీలనల నుండి [కమ్. ఆఫ్ పోలీస్ v. మెహర్ సింగ్ , (2013) 7 SCC 685 : (2013) 3 SCC (Cri) 669 : (2013) 2 SCC (L&S) 910] మరియు పర్వేజ్ ఖాన్ [స్టేట్ ఆఫ్ ఎంపీ v. పర్వేజ్ ఖాన్ , (2015) 2 SCC 591 : (2015) 1 SCC (L&S) 544] కేసులు, పోలీసు సర్వీస్‌కు రిక్రూట్ అయ్యే అభ్యర్థి తప్పక నిష్కళంకమైన పాత్ర మరియు చిత్తశుద్ధి కలిగి ఉండాలని స్పష్టంగా ఉంది. నేర పూర్వ చరిత్ర కలిగిన వ్యక్తి ఈ వర్గంలో సరిపోడు. ఒక వేళ అతను నిర్దోషిగా విడుదలై విడుద ల చేసిన , అది కుదరదు . అతను గౌరవప్రదంగా నిర్దోషిగా విడుదల చేయబడ్డాడు /పూర్తిగా నిర్దోషిగా ప్రకటించబడ్డాడు. స్క్రీనింగ్ కమిటీ నిర్ణ యం తేలితే తప్ప అది దురుద్దేశంతో కూడినది అని. స్క్రీనింగ్ కమిటీ కూడా తనపై ఉంచిన విశ్వాసం యొక్క ప్రాముఖ్యతకు సజీవంగా ఉండాలి మరియు అభ్యర్థిని అత్యంత స్వభావంతో పరీక్షించాలి.

13. అభ్యర్థికి వ్యతిరేకంగా క్రిమినల్ ప్రాసిక్యూషన్ , అరెస్టు లేదా క్రిమినల్ కేసు పెండింగ్‌కు సంబంధించిన, సంబంధిత సమాచారం లేదా తప్పుడు సమాచారాన్ని అణిచివేసేందుకు సంబంధించి, కోర్టు త్రిసభ్య ధర్మాసనం **అవతార్ సింగ్ Vs యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు ఇతరు లు (2016) 8 యస్ సి సి 471 కేసులో** లో ఖచ్చితమైన మార్గదర్శకాలను నిర్దేశించింది. పేరా 38.5 క్రింది విధంగా చదవబడింది:

"38.5. ముగిసిన క్రిమినల్ కేసు గురించి ఉద్యోగి నిజాయితీగా వాంగ్మూలం ఇచ్చిన సందర్భంలో, యజమానికి ఇప్పటికీ పూర్వాపరాలను పరిశీలించే హక్కు ఉంది మరియు అభ్యర్థిని నియమించమని బలవంతం చేయలేరు".

14. పైన పేర్కొన్న అన్ని కేసులలో, పోలీసు బలగాలలో సమగ్రత మరియు ఉన్నత ప్రమాణాల ప్రవర్తన యొక్క ఆవశ్యకత ఎక్కువగా నొక్కి చెప్పబడింది. పోలీసు అధికార వ్యవస్థలో డైరెక్టర్ జనరల్ అత్యున్నత కార్యనిర్వహణాధికారిగా ఉంటూ ఉత్తమ న్యాయమూర్తి అయిన సింగిల్ బెంచ్ ఇచ్చిన ఆదేశాలను సమర్థిస్తూ , అభ్యంతరం వ్యక్తం చేసిన తీర్పులో హైకోర్టు కూడా ఇందులోని ప్రతి అంశాలకు సంబంధించిన ప్రతి అంశాన్ని విపులంగా పరిష్కరించింది. పోలీసు దళంలోకి ప్రవేశించడానికి పిటిషనర్ యొక్క అనుకూలతను పరిగణించండి. ఆక్షేపిత ఉత్తర్వు న్యాయమైనది మరియు సరైనది , భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 136 ప్రకారం మా అధికార పరిధిని అమలు చేయడంలో జోక్యం చేసుకోవడానికి మేము ఇష్టపడము.

15. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 136 యొక్క పరిధి చాలా విస్తృతమైనప్పటికీ , దాని క్రింద ఇవ్వబడిన అధికారం చాలా ప్రత్యేకమైన మరియు అసాధారణమైన అధికారమైనప్పటికీ , దానిని అరుదైన మరియు అసాధారణమైన సందర్భాలలో ఉపయోగించాలని చట్టం యొక్క స్థిరమైన స్థానం బాగా స్థిరపడింది. హైకోర్టు జారీ చేసిన ఆక్షేపిత ఉత్తర్వులో మాకు ఎటువంటి బలహీనత లేదా చట్టవిరుద్ధం కనిపించలేదు కాబట్టి , ప్రస్తుత పిటిషన్ కొట్టివేయబడటానికి అర్హమైనది మరియు తదనుగుణంగా కొట్టివేయబడింది.

న్యాయమూర్తి
(అజయ్ రస్తోగి)

న్యాయమూర్తి
(బేలా ఎం. త్రివేది)

న్యూఢిల్లీ

28.02.2023